

Werkelijk vrij

Preek over Johannes 8:36

Te lezen: Johannes 8:30-36
Delft, 19 oktober 1975

Vrijheid....

Toen ik deze preek, die over de vrijheid gaat, voorbereidde, keek ik uit het raam van mijn studeerkamer naar buiten. Naar het park achter onze flat. Naar de bomen die er groeien.

Hoog in de takken zat een duif. Ineens sloeg hij zijn vleugels uit. Hij maakte zich los, of geen gewicht hem hinderde. Hij zwenkte naar rechts, en cirkelde met een soepele zwaai linksom. Zoals hij wilde. Hij speelde met de wind en met zijn lichaam en met de wetten van de zwaartekracht. Ik volgde hem met jaloerse blikken en zei tegen mezelf: Dat is vrijheid! Wat zit jij achter je bureau, gebogen over boeken en zwaar te peinen over woorden, een preek te maken over vrijheid!

Kijk naar die duif. Dat is vrijheid! Zo vrij te zijn als een vogel in de lucht!

Zo vrij te zijn als een vogel in de lucht....

Een invalide denkt aan zijn onwillig lichaam. Daardoor niet geremd te worden! Vrij te zijn om te gaan en te staan waar je wilt! Je zo gemakkelijk onder de mensen te kunnen bewegen als je zou willen!

Een meisje van twintig jaar dat nog thuis woont, denkt aan haar ouders. Aan haar vader, van wie ze elke avond om tien uur thuis moet zijn. Aan haar moeder die zich altijd bemoeit met de manier waarop ze haar zelf verdiende geld besteedt.

Vrij te zijn! Zo laat thuis te kunnen komen als je wilt! Te kunnen kopen wat je leuk vindt!

Een druk bezette man denkt aan zijn agenda. Maandagavond: overwerken.

Dinsdagavond: vergaderen. Woensdagavond: cursus.

Vrij te zijn! Een week lang je dagen te kunnen indelen zoals je zelf wilt. Je eigen gang te kunnen gaan! Te doen en laten wat je zelf wilt.

Wanneer het over vrijheid gaat, keren deze woorden steeds terug: Te kunnen doen wat je wilt!

Die invalide, dat meisje dat thuis kort wordt gehouden, en die druk bezette man, en allen die zich door omstandigheden geremd voelen, of zich door andere mensen geleefd voelen, zeggen het in koor:

Vrij zijn is: Kunnen zeggen, kunnen doen, wat je zelf wilt!

Vrij zijn is: Jezelf zijn! Helemaal jezelf zijn!

De Franse filosoof en toneelschrijver Sartre is sinds jaar en dag de kampioen van deze vrijheid. Sartre zegt: Mensen maak je zelf vrij! Ontdek wie je zelf bent en wees jezelf. Bevrijd jezelf uit het keurslijf van de normen die je ouders je meegaven. Ontdek zelf hoe je moet leven! Stoor je niet aan dwingende of vragende blikken, laat je niet

ringeloren door wat 'men zegt' of wat 'zo hoort'.

Laat je niet leven! Laat je ook niet leven door Jezus en zijn woorden! Leef zelf! Neem je bestaan helemaal in eigen hand. Ontdek wie je bent. Wees dan jezelf. Waag het met jezelf. Neem je leven helemaal in eigen hand. Dat is vrijheid!

De personen die Sartre in zijn toneelstukken ten tonele voert, zijn geen blijde mensen. Zij lijken op vogels die wild fladderend machteloos omlaag vallen.

Zij proberen helemaal vrij, helemaal zichzelf te zijn, en storten dan machteloos omlaag. Ze wagen het helemaal met zichzelf, en zijn dan vogels die de vleugels uitslaan, en geen lucht onder de vleugels hebben. Alleen met zichzelf, zijn ze als vogels in het luchtledige. Krachteloos ploffen ze naar beneden.

Jezus zegt: 'Als u in mijn woord blijft.... zult u de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken'.

Jezus spreekt over vrijheid. En hij noemt een voorwaarde: 'Als u in mijn woord blijft..'

Blijven in het woord van Christus.... Blijven in Christus.... Als een vogel in de lucht. Zo vrij als een vogel in de lucht. Op de grond kan een vogel alleen stumperig hippen. In het water kan hij hoogstens wat krabbelig zwemmen. In het luchtledige stort hij krachteloos omlaag. Alleen in de lucht is hij vrij. De lucht is zijn vrijheid.

Zo is het ook met mensen. Christus is onze vrijheid. Zoals een vogel in de lucht, en een vis in het water, zo is een mens alleen vrij in Christus.

'Indien u in mijn woord blijft.... zal de waarheid u vrijmaken'.

Wat is Jezus zelf een vrij mens geweest! Wat een vrijheid had Jezus tegenover de mensen. Het is in Johannes 8 dat Jezus zegt: 'Indien ik u vrij maak, zult u echt vrij zijn'. Johannes 8 begint met een geschiedenis die laat zien hoe vrij Jezus zelf is. Hoe vrij tegenover de mensen.

Een fatsoenlijke, godsdienstige Israëliet gaf zich niet af met vrouwen die een scheve schaats hadden gereden. Fatsoenlijke Israëlieten brengen een vrouw bij Jezus die op overspel betrapt is. Zij houden Jezus voor hoe hij behoort te handelen. 'In de wet heeft Mozes bevolen haar te stenigen!' Je voelt de spanning van de situatie. Met ijzersterke argumenten zetten mensen Jezus onder druk.

Dan blijkt welk een geweldige vrijheid Jezus tegenover mensen heeft. Dwars tegen de fatsoensnormen in, dwars tegen de heersende godsdienstige opvattingen in, neemt Jezus het op voor die overspelige vrouw!

Hij kijkt die vrome, zelfverzekerde Israëlieten, die hem onder pressie probeerden te zetten, recht in de ogen en zegt: 'Wie van u zonder zonde is, werpe de eerste steen!'

Wat een vrijheid! Wat een vrijheid tegenover mensen!

En het wonder gebeurt. Die vrome fatsoenlijke mensen druipen beschaamd af.

Wat een vrijheid had Jezus tegenover mensen.

Jezus wordt gevangen genomen. Hij wordt voor de hogepriester Annas geleid. Zijn leven ligt in de hand van Annas. Maar Jezus heeft een geweldige vrijheid tegenover die Annas. Wanneer Annas Jezus naar de bekende weg vraagt, kijkt Jezus Annas recht in de ogen en antwoordt: 'Wat vraagt u mij? Ik heb nooit iets stiekems gedaan of gezegd. Vraag hen die mij gehoord en gezien hebben'.

Wat een vrijheid!

Jezus wil u doen delen in zijn vrijheid tegenover mensen. Wanneer u blijft in Christus en in zijn woord, wil Christus u vrij maken.

Vrij zijn door te blijven in Christus en in zijn woord....

U hebt problemen met een collega op het werk. Hij probeert u er onder te krijgen. Hij probeert u te overbluffen met diploma's, dure woorden en een nieuwe auto. In de aanwezigheid van derden behandelt hij u als een aankomend jongste bediende. Als u elkaar onverwachts tegenkomt is hij altijd net iets vlugger, neemt het initiatief, en bepaalt het gesprek.

Die collega obsedeert u. In zijn nabijheid bent u bevangen. U kunt uzelf niet meer zijn. U weet u niet meer ontspannen te gedragen. Wanneer hij er is, bent u onvrij.

Christus heeft tegen zijn discipelen, en ook tegen u, gezegd: 'Gaat heen en verkondigt het evangelie....' Blijf in dat woord van Christus. Wees ook tegenover die collega een getuige van Christus. Ontdek welk een vrijheid u tegenover die collega ontvangt, wanneer u, in gehoorzaamheid aan Christus' woord, van hem getuigt.

Op een keer probeert hij weer indruk te maken, te bluffen, de meerdere te zijn.

Bid dan: 'Heer, help mij naar uw woord om uw getuige te zijn'. Zeg tegen die collega: 'Ik ken iemand die eens de grootste op aarde zal zijn, omdat hij bereid was de kleinste te zijn. Jezus!'

Op het moment dat u, naar het woord van Christus, tegenover die collega getuigt van Christus, zult u innerlijk vrij komen te staan tegenover die collega. Hij heeft met zijn imponeren geen macht meer over u. U bent niet langer bevangen in zijn nabijheid. U kunt ontspannen uzelf zijn.

Christus heeft u vrijgemaakt. Door te blijven in het woord van de Heer en van hem te getuigen, bent u binnen getreden in de ruimte van Christus' overwinning. U beweegt zich in de lucht van het Paasfeest, van de overwinning op de duivelse machten waarmee mensen elkaar het leven onmogelijk maken.

U bent als een vogel die de vleugels uitslaat. En de lucht van Christus' bevrijding en overwinning draagt u. U bent vrij. Omdat u bleef in Christus en in zijn woord. Omdat u bleef in de lucht van de bevrijding.

Wat is Jezus een vrij mens geweest. Ook vrij van zichzelf!

Vrij van jezelf.... Dat is wel de hoogste vorm van vrijheid. Zo vrij te zijn dat je jezelf kunt geven. Dat je geen gelijk hoeft te hebben. Dat je van je recht kunt afzien. Dat je jezelf niet behoeft te handhaven. Dat je jezelf kunt geven.

Vrij zijn van jezelf. Dat is de hoogste vrijheid. Het is een leugen dat vrijheid zou betekenen, dat je kunt doen en laten wat jezelf wilt. Die vrijheid is een gebondenheid aan je eigen ik. Zo maak je je een gevangene jezelf.

Jezus was ook vrij van zichzelf. Hij kon zichzelf prijs geven. Hij kon zichzelf opgeven ter wille van anderen. Dat deed hij aan het kruis. Toen gaf hij zichzelf tot hij niets meer te geven had.

Wat een vrijheid!

Jezus Christus wil u ook doen delen in deze vrijheid die hijzelf had. In de vrijheid van het 'eigen ik'. Deze vrijheid kunt u zichzelf niet verschaffen. Die moet u ontvangen uit handen van hem die zelf deze vrijheid bezit.

Dat vieren we straks aan de avondmaalstafel. Brood en wijn spreken van de geweldige vrijheid die Jezus had van zijn 'eigen ik'. Het brood spreekt van zijn eigen lichaam dat hij liet verbreken. De wijn spreekt van zijn eigen bloed dat hij aan het kruis liet vergieten.

Aan de avondmaalstafel deelt Jezus Christus in brood en wijn zichzelf uit. Helemaal! Ook van zijn vrijheid deelt hij uit. Alleen te nemen als u hem neemt.

Waar zit het in uw leven vast op gebondenheid aan 'eigen ik'?

Gedachten? Ideeën? Verleden? Niet kunnen geven?

De zoon wil u vrijmaken. Hij wil u ook bevrijden van uzelf.

Amen.